

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 13/2010-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. januára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti G., a. s., zastúpenej advokátom JUDr. F. N., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaniach vedených Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 32 Cb 35/06 a Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 2 Cob 272/2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti G., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2009 doručená sťažnosť spoločnosti G., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 32 Cb 35/06 a Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 2 Cob 272/2008. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 23. novembra 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že na základe žaloby z 20. marca 2006 sa P. d. N. (ďalej len „družstvo“) ako pôvodný žalobca domáhalo od šiestich žalovaných náhrady majetkovej ujmy vo výške 64 659 000 Sk s prísl. Na základe zmluvy o postúpení pohľadávok z 23. marca 2006 došlo k postúpeniu uplatnených pohľadávok na spoločnosť O., s. r. o. (ďalej len „O.“). Postúpenie pohľadávok bolo oznámené žalovaným ako dlžníkom tak družstvom, ako aj O., a to písomne oznámeniami o postúpení pohľadávok z 23. marca 2006. Súčasťou oznámení o postúpení pohľadávok bola aj výzva na zaplatenie postúpených pohľadávok v prospech O. Okresný súd pripustil, aby z konania na strane žalobcu vystúpilo družstvo a na jeho miesto nastúpila O., na ktorú prešli práva a povinnosti v súlade so zmluvou o postúpení pohľadávok z 23. marca 2006. O. ďalšou zmluvou o postúpení pohľadávok z 11. apríla 2007 postúpila pohľadávky sťažovateľke. Postúpenie pohľadávok bolo žalovaným dlžníkom oznámené tak zo strany O., ako aj sťažovateľky písomne oznámeniami o postúpení pohľadávok z 11. apríla 2007. Súčasťou oznámení o postúpení pohľadávok bola aj výzva žalovaným dlžníkom na zaplatenie pohľadávok sťažovateľke. Okresný súd pripustil, aby z konania na strane žalobcu vystúpila O. a na jeho miesto vstúpila sťažovateľka, na ktorú prešli práva a povinnosti v súlade so zmluvou o postúpení pohľadávok z 11. apríla 2007. Na základe zmluvy o postúpení pohľadávok z 23. apríla 2007 sťažovateľka nadobudla od spoločnosti A., s. r. o. (ďalej len „A.“), ďalšie pohľadávky na úhradu majetkovej ujmy voči žalovaným, v dôsledku čoho sťažovateľka podaním z 30. apríla 2007 zmenila a bližšie špecifikovala žalobný petit na úhradu majetkovej ujmy. Ďalšou zmluvou o postúpení pohľadávok zo 4. októbra 2007 sťažovateľka nadobudla od A. ďalšie pohľadávky voči žalovaným. Postúpenie pohľadávok bolo oznámené žalovaným dlžníkom tak zo strany A., ako aj zo strany sťažovateľky písomne oznámeniami o postúpení pohľadávok zo 4. októbra 2007, ktorých súčasťou bola aj výzva na zaplatenie postúpených pohľadávok sťažovateľke.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 32 Cb 35/06 z 1. apríla 2008 došlo k pripusteniu zmeny žalobného petitu v súlade s písomným návrhom sťažovateľky vychádzajúcim z už uvedených skutočností. Keďže okresný súd týmto uznesením pripustil zmenu žalobného petitu, nevyhnutne musel vzhľadom na ustanovenie § 95 ods. 2 prvej vety Občianskeho

súdneho poriadku preskúmať aj výsledky doterajšieho konania a posúdiť ich ako dôvodný podklad na konanie o zmenenom návrhu. Jeden zo žalovaných podal v priebehu konania návrh na jeho prerušenie až do právoplatného skončenia iného súdneho konania vedeného Okresným súdom Košice-okolie pod sp. zn. 17 Cb 84/2008. Toto konanie žalovaný sám inicioval, pričom jeho predmetom je určenie neplatnosti niektorých už uvedených zmlúv o postúpení pohľadávok.

Uznesením okresného súdu č. k. 32 Cb 35/06-405 z 26. augusta 2008 bolo konanie prerušené bez toho, aby bolo vo výrokovej časti uznesenia uvedené, dokedy má byť konanie prerušené. Uznesenie bolo veľmi stroho a iba formalisticky odôvodnené citáciou príslušného zákonného ustanovenia. Sťažovateľka podala proti uzneseniu odvolanie, v ktorom uviedla dôvody nesprávnosti a nezákonnosti napadnutého uznesenia. Poukázala na skutočnosť, že v zmysle ustanovenia § 92 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku okresný súd svojimi skoršími uzneseniami už pripustil zmeny účastníkov konania na strane žalobcu. Mal pritom za preukázané, že po začatí konania došlo k prevodu práv a povinností, o ktorých sa koná. Z toho vyplýva, že okresný súd po nevyhnutnom posudzovaní singulárnych sukcesí vyvodil dôsledky z tohto vývoja právnych vzťahov svojimi právoplatnými uzneseniami. Sťažovateľka ďalej poukázala na ustanovenie § 526 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ako aj na relevantné rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obo 210/01, podľa ktorého *„Relevantné oznámenie postupcu dlžníkovi o postúpení pohľadávky bez ďalšieho zakladá aktívnu legitimáciu postupníka na vymáhanie postúpenej pohľadávky. Súd z takéhoto oznámenia vychádza bez toho, aby ako prejudiciálnu otázku skúmal existenciu a platnosť zmluvy o postúpení. Dlžník sa v takomto prípade nemôže úspešne dovolať neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky alebo jej neexistencie. To by mohol len vtedy, ak by postúpenie pohľadávky preukazoval zmluvou o postúpení postupník. Ak pôvodný veriteľ oznámi svojmu dlžníkovi, že pohľadávku, ktorú voči nemu má, postúpil tretej osobe, právnou skutočnosťou, na základe ktorej má dlžník plniť novému veriteľovi s dôsledkom, že sa zbaví svojho záväzku, je oznámenie jeho pôvodného veriteľa, samozrejme za predpokladu, že oznámenie spĺňa náležitosti právneho úkonu, teda je určité a zrozumiteľné a bolo urobené vážne*

a slobodne. Platí to bez ohľadu na to, či zmluva o postúpení pohľadávky je platná, resp. či vôbec vznikla.“

Uznesením krajského súdu č. k. 2 Cob 272/2008-465 z 25. augusta 2009 bolo uznesenie okresného súdu potvrdené. Krajský súd považoval za postačujúce vysporiadať sa s dôvodmi odvolania sťažovateľky v dvoch stručných odsekoch, v ktorých navzdory skutočnostiam uvádzaným v odvolaní prijal závery, ktoré nielenže nie sú náležite odôvodnené, ale sú dokonca v priamom rozpore s platnou legislatívou a judikatúrou.

Sťažovateľka považuje uznesenia všeobecných súdov za arbitrárne, keďže sa náležite nevysporiadali so skutočnosťami nevyhnutnými pre právne posúdenie veci a rozhodli na základe nepodloženej právnej konštrukcie, ktorú navyše nedostatočne odôvodnili. Najmä krajský súd sa nevysporiadal so skutkovými tvrdeniami a právnym posúdením sťažovateľky. Konkrétne sa náležite nevysporiadal s významom súdneho konania o určenie neplatnosti niektorých zmlúv o postúpení pohľadávok vo svetle skutočnosti, že v zmysle platnej legislatívy a judikatúry relevantné oznámenie postupcu dlžníkovi o postúpení pohľadávky bez ďalšieho zakladá aktívnu legitimáciu postupníka na vymáhanie postúpenej pohľadávky. Krajský súd neuviedol, prečo nesubsumoval vec pod judikát, ktorý problematiku rieši. Podľa názoru sťažovateľky bolo povinnosťou všeobecných súdov pri rozhodovaní o prerušení konania skúmať pomer rizika následkov spôsobených prípadným neprerušением konania a rizika ohrozenia sťažovateľky v dôsledku prerušenia konania, a to vzhľadom na zásadu rozumného proporčného vzťahu medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 32 Cb 35/06 a krajským súdom pod sp. zn. 2 Cob 272/2008 s tým, aby boli uznesenia okresného súdu z 26. augusta 2008 a krajského súdu z 25. augusta 2009 zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie. Požaduje napokon náhradu trov právneho zastúpenia.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 2 Cob 272/2008-465 z 25. augusta 2009 vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. 32 Cb 35/06-405 z 26. augusta 2008. Podľa názoru krajského súdu v každom súdnom konaní sa konajúci súd musí vysporiadať s aktívnou, ako aj pasívnou legitimáciou účastníkov konania. Túto otázku rieši v rozhodnutí vo veci samej. S otázkou aktívnej legitimácie je pochopiteľne spojené aj prípadné postúpenie pohľadávky, z ktorého sťažovateľka odvodzuje svoju aktívnu legitimáciu. V danej veci podal jeden zo žalovaných určovacíu žalobu o vyslovenie neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok. Konanie o tejto žalobe prebieha, a nie je dosiaľ právoplatne skončené. Je nesporné, že dané konanie má význam pre posúdenie tohto sporu. V prípade, ak bude žaloba o vyslovenie neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok zamietnutá, bude sa musieť okresný súd zaoberať v tomto konaní s otázkou aktívnej legitimácie sťažovateľky a skúmať dôvodnosť žaloby.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 32 Cb 35/06, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 32 Cb 35/06-405 z 26. augusta 2008 bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, v dôsledku čoho právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky mal krajský súd v odvolacom konaní. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba navyše dodať, že sťažovateľka odvolanie aj podala.

Odlišná je situácia vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 2 Cob 272/2008. Túto časť sťažnosti považuje ústavný súd za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri

uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Sťažovateľka tak v podanom odvolaní, ako aj v sťažnosti ústavnému súdu vychádza z publikovaného stanoviska najvyššieho súdu, z ktorého vyvodzuje, že za existujúceho skutkového stavu (postúpenie pohľadávky bolo dlžníkovi oznámené postupcom) sa dlžník nemôže domáhať skúmania platnosti postúpenia pohľadávky. Inými slovami, sťažovateľka vychádza z predpokladu, že žaloba jedného z dlžníkov o vyslovenie neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok bude (musí byť) zamietnutá. Preto z pohľadu sťažovateľky v prebiehajúcom inom konaní sa nerieši otázka, ktorá by mohla mať význam pre rozhodnutie súdu [§ 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku].

Podľa § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku pokiaľ súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na takéto konanie podnet.

Citovaný dôvod prerušenia konania, ako aj ďalšie dva dôvody prerušenia konania uvedené v ustanovení § 109 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku sú fakultatívneho rázu. Je vecou uváženia súdu, či za splnenia zákonom ustanovených podmienok konanie preruší, alebo postupuje inak. V danom prípade bol krajský súd toho názoru, že je potrebné počkať na výsledok konania o vyslovenie neplatnosti niektorých zmlúv o postúpení pohľadávok.

Krajský súd teda odmietol posúdiť otázku platnosti zmlúv o postúpení pohľadávok sám ako prejudiciálnu a hodlá vyčkať v tomto smere na rozhodnutie iného súdu v inom konaní.

Podľa názoru ústavného súdu uvedený postup krajského súdu sa nejaví ani ako arbitrárny, ale ani ako zjavne neodôvodnený. Hoci odôvodnenie uznesenia krajského súdu je stručné, je z neho dostatočne zrejmé a jasné, že krajský súd uprednostňuje, aby prejudiciálnu otázku neposudzoval on sám. Takýto postup nevybočuje z medzí uváženia daných ustanovením § 109 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2010